

คู่มือ

การดำเนินงานการสร้างสังคมสุจริต และต่อต้านการทุจริต

โดยเครือข่ายภาคประชาชนเป็นแกนหลัก
ปีงบประมาณ 2568

สำนักงานคณะกรรมการ
การป้องกันและปราบปราม
การทุจริตแห่งชาติ

กรมส่งเสริมการค้า
ระหว่างประเทศ

เครือข่ายองค์กรชุมชน
เพื่อสร้างสังคมที่สุจริต (ค.อ.ก.)

“... ประเทศบ้านเมืองจะวัฒนาถาวรอยู่ได้ ก็ย่อมอาศัย
ความสัตย์สุจริตเป็นพื้นฐาน ท่านทั้งหลายจะออกไปรับราชการก็ดี
หรือประกอบกิจการงานส่วนตัวก็ดี ขอให้มันอยู่ในธรรม
ทั้ง ๓ ประการ คือ สุจริตต่อบ้านเมือง สุจริตต่อประชาชนและสุจริต
ต่อหน้าที่ ท่านจึงจะเป็นผู้ที่ควรแก่การสรรเสริญของมวลชนทั่วไป
ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีต่อท่านทั้งหลายในเกียรติที่ท่านได้รับ
ณ ท่ามกลางสันนิบาตนี้และขอให้ท่านจงรำลึกถึงเกียรตินี้
และรักษาไว้ด้วยความสุจริต ให้สมกับพุทธภาษิตว่า
“คนย่อมนได้เกียรติคือชื่อเสียงเพราะความสัตย์”...”

พระบรมราชาโชวาท พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร
มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๙๗

“เปลี่ยนประชาชนเป็นพลังพลเมือง”

สร้างสังคมสุจริตและต่อต้านการทุจริต โดยภาคประชาชนเป็นแกนหลัก

คำนำ

เป็นที่ประจักษ์ว่าปัญหาการทุจริตฝังรากลึกในสังคมไทยมาอย่างยาวนาน มีกระบวนการที่แยบยลและซับซ้อนมากขึ้น ก่อให้เกิดความเสียหายต่อการพัฒนาประเทศในวงกว้าง ทั้งในระดับประเทศและชุมชนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นการสูญเสียทรัพยากรที่จำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน หรือการสร้างคามไม่ไว้วางใจในระบบการบริหารจัดการภาครัฐ และประชาชนบางส่วนยังคงมีทัศนคติที่เพิกเฉยหรือยอมรับการทุจริต โดยเฉพาะเมื่อการกระทำนั้นนำมาซึ่งประโยชน์ส่วนตัว

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดให้รัฐมีหน้าที่ในการวางกลไกเพื่อป้องกัน ตรวจสอบ และจัดการทุจริต รวมถึงการส่งเสริมให้ประชาชนมีบทบาทสำคัญในการต่อต้านการทุจริตอย่างเป็นรูปธรรม เปลี่ยนประชาชนเป็นพลังพลเมือง ร่วมกันตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ แจ้งเบาะแสการทุจริต และรณรงค์สร้างจิตสำนึก เพื่อนำไปสู่สังคมที่เปิดเผย โปร่งใส เป็นธรรม และมีธรรมาภิบาล ช่วยให้ประเทศไทยพัฒนาได้อย่างยั่งยืน

ดังนั้น สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนมีความหวังว่า คู่มือเล่มนี้จะเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับเครือข่ายภาคประชาชนและองค์กรชุมชนในการสร้างสังคมสุจริต ส่งเสริมจิตสำนึกพลเมือง ตลอดจนสร้างแนวทางการทำงานร่วมกันเพื่อขับเคลื่อนงาน “สร้างสังคมสุจริตและต่อต้านการทุจริต” ให้บรรลุเป้าหมายในอนาคต

สารบัญ

ส่วนที่ 1 ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบ

4

การทุจริตคืออะไร?	4
ทุจริตในภาครัฐ	4
ลักษณะของการทุจริต	5
ทุจริตต่อหน้าที่	6
ประพฤติมิชอบคืออะไร?	7
สาเหตุและแรงจูงใจของการทุจริต	8
ทำไมภาคประชาชนจึงมีส่วนร่วมในการต่อต้านการทุจริต และประพฤติมิชอบ	9
กรณีศึกษาของต่างประเทศที่ประสบความสำเร็จ	10
รัฐธรรมนูญ	11
แผนปฏิรูป	12

ส่วนที่ 2 การขับเคลื่อนโครงการป้องกันและต่อต้านการทุจริต

13

แผนงานบูรณาการต่อต้านการทุจริต	14
เครือข่ายองค์กรชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับ ผลลัพธ์ การดำเนินงานป้องกันและต่อต้านการทุจริต	15
หลักการดำเนินงาน	16
หลักการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ 6 ขั้นตอน	17
การสร้างสังคมสุจริต & การสร้างนวัตกรรมที่ดี	18
ขั้นตอนการขับเคลื่อนงาน	19
ขั้นที่ 1 รวมกลุ่มแกนนำผู้ก่อการดี	20
ขั้นที่ 2 วิเคราะห์พื้นที่ปัญหา	20
ขั้นที่ 3 สร้างพันธมิตรความร่วมมือ	21
ขั้นที่ 4 หาหรือวางแผนปฏิบัติการ	22
ขั้นที่ 5 ดำเนินงานตามแผนให้เกิดผล	23
ขั้นที่ 6 ชวนคนสรุปบทเรียน ประเมินค่า	23
ขั้นที่ 7 จัดสมัชชา เผยแพร่ขยายผล	24
ขั้นที่ 8 พัฒนาและผลักดันนโยบาย	25
การสร้างจิตสำนึกพลเมืองของประชาชน	26
การสร้างระบบพื้นที่เปิดเผยโปร่งใส	27
การสร้างธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรชุมชน	28
การปฏิบัติการเฝ้าระวังและต่อต้านการทุจริตในพื้นที่ เครื่องมือ	29
ช่องทางแจ้งเบาะแส	30
ที่อยู่ติดต่อ	31

ส่วนที่ 1

ความเข้าใจเกี่ยวกับ ปัญหาการทุจริต และประพฤตินิชอบ

การทุจริตคืออะไร?

ทุจริต หมายถึง การกระทำที่ผิดกฎหมาย ผิดจริยธรรม หรือ ผิดระเบียบเพื่อให้เกิดผลประโยชน์ส่วนตัวหรือผู้อื่น โดยอาจส่งผลเสียต่อส่วนรวม เช่น การรับสินบน การยกยอกทรัพย์สิน หรือการใช้อำนาจในทางที่ผิด (พจนานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน).

การทุจริตในภาครัฐ เป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชนและการพัฒนาประเทศ ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็นหลายประเภท โดยทั่วไปแล้ว “ทุจริตต่อหน้าที่” และ “ประพฤตินิชอบ” เป็นสองคำที่มักถูกนำมาใช้กล่าวถึงการกระทำที่ไม่สุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐ แต่มีความแตกต่างกันในรายละเอียดดังนี้

ลักษณะของการทุจริต

การทุจริตมีหลายรูปแบบ ซึ่งแม้แต่การใช้อำนาจในทางมิชอบเพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตนก็ถือเป็นการทุจริตเช่นกัน โดยทั่วไป การทุจริตสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ การทุจริตขนาดใหญ่ (Grand Corruption) และการทุจริตขนาดเล็ก (Petty Corruption) การทุจริตขนาดใหญ่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในภาพรวม ส่วนการทุจริตขนาดเล็กแม้จะส่งผลกระทบต่อประชาชนในวงจำกัด แต่ก็เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันและส่งผลกระทบต่อประชาชนจำนวนมาก

การทุจริตขนาดใหญ่

เกิดขึ้นในระดับผู้มีอำนาจระดับสูง ใช้ อำนาจหน้าที่ในทางมิชอบ เพื่อแสวงหาผลประโยชน์มหาศาล

ตัวอย่าง

การฮั้วประมูลโครงการขนาดใหญ่, การ แก่ไขกฎหมายเพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับ พวกพ้อง

การทุจริตขนาดเล็ก

เกิดขึ้นในระดับเจ้าหน้าที่รัฐระดับ ล่าง ใช้อำนาจหน้าที่ในทางมิชอบ เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน จากประชาชน

ตัวอย่าง

การเรียกรับสินบนเพื่อเร่งรัดการออก เอกสาร, การเรียกรับเงินเพื่ออำนวยความสะดวก ในการขอใบอนุญาต

การยกยอกทรัพย์สิน

การนำทรัพย์สินของรัฐหรือองค์กร ไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือผู้อื่น โดยมิชอบ

ตัวอย่าง

การยกยอกเงินงบประมาณ, การนำ ทรัพย์สินของราชการไปขาย

การปฏิบัติผิดหน้าที่

การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ปฏิบัติ หน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด หรือ ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ

ตัวอย่าง

ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่, ใช้อำนาจใน ตำแหน่งโดยมิชอบ

ผลประโยชน์ทับซ้อน

สถานการณ์ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ มีผลประโยชน์ส่วนตัวขัดแย้งกับ ผลประโยชน์ส่วนรวม

ตัวอย่าง

การอนุมัติโครงการให้กับบริษัทของ ญาติพี่น้อง

การเรียกรับสินบน

การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเรียกร้องรับ หรือ ยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด เพื่อจูงใจให้กระทำการมิชอบ

ตัวอย่าง

การเรียกรับเงินเพื่อแลกกับการอนุมัติ ใบอนุญาต

ทุจริตต่อหน้าที่

ความหมาย : การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยมิชอบ เพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตนหรือผู้อื่นโดยผิดกฎหมาย หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ รวมถึงการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมีเจตนาทุจริต

ลักษณะสำคัญ :

เจตนาทุจริต: มีเจตนาโดยตรงในการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวหรือผู้อื่นโดยมิชอบ

การใช้อำนาจในทางที่ผิด: ใช้อำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายไปในทางที่ผิดกฎหมายหรือขัดต่อระเบียบ

การแสวงหาผลประโยชน์: มุ่งเน้นการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวหรือพวกพ้อง เช่น เงิน ทรัพย์สิน หรือตำแหน่ง

ตัวอย่าง

การเรียกรับสินบนหรือรับของขวัญที่มีมูลค่าเกินสมควร

การยกยอกทรัพย์สินของทางราชการใช้อำนาจในตำแหน่งเพื่อเอื้อประโยชน์แก่ตนเอง หรือพวกพ้อง เช่น การอนุมัติโครงการโดยมิชอบการแต่งตั้งโยกย้ายที่ไม่เป็นธรรม

การปลอมแปลงเอกสารราชการเพื่อทุจริต

การละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมีเจตนาทุจริต เช่น การไม่ตรวจสอบการทุจริตที่เกิดขึ้น

ประพฤติมิชอบคืออะไร?

ความหมาย : การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการที่ฝ่าฝืนกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือจรรยาบรรณของข้าราชการ ทำให้เกิดความเสียหายต่อรัฐหรือประชาชน อาจไม่ได้มีเจตนาแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวโดยตรง แต่เป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสม ผิดระเบียบ หรือขาดความระมัดระวัง

ลักษณะสำคัญ :

การฝ่าฝืนกฎระเบียบ: กระทำการที่ขัดต่อกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือจรรยาบรรณของข้าราชการ

อาจไม่มีเจตนาทุจริตโดยตรง: อาจเป็นการกระทำโดยประมาท เลินเล่อ ขาดความรู้ความเข้าใจ หรือขาดความระมัดระวัง

ก่อให้เกิดความเสียหาย: อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อรัฐหรือประชาชน เช่น ความเสียหายทางการเงิน ความล่าช้าในการดำเนินงาน หรือความเสื่อมเสียต่อภาพลักษณ์ของราชการ

ตัวอย่าง

การใช้งบประมาณของรัฐในโครงการที่ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ หรือไม่มีประสิทธิภาพ

การจัดซื้อจัดจ้างโดยไม่โปร่งใส หรือไม่เป็นธรรม

การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบทางราชการ เช่น การมั่วทำงานสาย การไม่แต่งกายตามระเบียบ

การใช้งานไม่สุภาพต่อประชาชน

การขาดจริยธรรมส่วนบุคคล

ปัจจัยจากตัวบุคคล เช่น ขาดความรู้เรื่องจริยธรรม/กฎหมาย ทำให้ตัดสินใจผิดพลาด ใช้ช่องโหว่กฎหมาย ไม่ทำตามระเบียบ ใช้อำนาจลอบ

ขาดการสื่อสาร

ภาครัฐไม่ให้ข้อมูลที่เพียงพอ ทำให้ไม่โปร่งใส

1

7

2

การปิดกั้น/ระบบควบคุมบกพร่อง

ปัจจัยภายนอก เช่น ระบบตรวจสอบไม่ดี ระบบงานมีช่องโหว่ บริหารจัดการไม่โปร่งใส

ภาคประชาชน

บทบาทประชาชน เช่น เบื่อหน่าย/นิ่งเฉย ไม่ร่วมตรวจสอบ ขาดความรู้

6

3

แรงจูงใจ/ความคุ้มค่า

ปัจจัยกระตุ้น เช่น อยากรได้ผลประโยชน์ส่วนตัว ประเมินแล้วว่าเสียน้อยกว่าได้มาก

โครงสร้าง/สังคม/วัฒนธรรม/เศรษฐกิจ/การเมืองอ่อนแอ

ปัจจัยระดับใหญ่ เช่น ระบบอุปถัมภ์ การเมืองไม่โปร่งใส โครงการจับคู่เงิน องค์กรตรวจสอบอ่อนแอ แข่งขันสูง กฎหมายไม่เข้มงวด

4

พฤติกรรม/ความโลภ

ปัจจัยทางใจ เช่น นิยเห็นแก่ตัว โลภ ไม่รู้จักพอ

ทำไมภาคประชาชนต้องมีส่วนร่วม ในการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ?

รากฐานของปัญหา

พลังของการตรวจสอบ สร้างความโปร่งใส และความรับผิดชอบ

การป้องกันในระยะยาว

ลดภาระภาครัฐ

สร้างการเปลี่ยนแปลง ที่แท้จริง

ความยั่งยืน

● การทุจริตมักเกิดขึ้นและฝังรากลึกในชุมชน การที่ภาคประชาชน ซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงเข้ามามีส่วนร่วม จะทำให้เข้าใจปัญหาได้อย่างถ่องแท้ และสามารถทวิวิธีแก้ไขที่ตรงจุดและยั่งยืนกว่า

● ภาคประชาชนเป็นหูเป็นตาที่อยู่ใกล้กับเหตุการณ์ต่างๆ ในชุมชนมากที่สุด จึงสามารถสอดส่อง ฝ่าเงาวัง และแจ้งเบาะแสการทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นทางเลือกโลกใบใหม่ของการตรวจสอบนอกเหนือจากหน่วยงานภาครัฐ

● การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนจะกดดันให้ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินงานด้วยความโปร่งใสและรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองมากขึ้น

● การปลูกฝังจิตสำนึกต่อต้านการทุจริตให้กับประชาชน โดยเฉพาะเยาวชน จะเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันปัญหาในระยะยาวได้อย่างยั่งยืน

● เมื่อภาคประชาชนมีความเข้มแข็งและสามารถตรวจสอบการทุจริตได้ด้วยตนเอง จะเป็นการแบ่งภาระของหน่วยงานภาครัฐในการปราบปรามการทุจริต

● การรวมพลังของภาคประชาชนจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับชุมชน สังคม และประเทศได้อย่างมีนัยสำคัญ นำไปสู่สังคมที่โปร่งใสและเป็นธรรมมากขึ้น

● การแก้ปัญหาที่มาจากภาคประชาชนเองก็จะมีความยั่งยืนมากกว่าการแก้ไขที่มาจากภายนอกหรือภาครัฐเพียงอย่างเดียว

กรณีศึกษาของ ต่างประเทศ ที่ประสบความสำเร็จ

เดนมาร์ก

มีวัฒนธรรมความโปร่งใสและความไว้วางใจในระดับสูง ภาคประชาสังคมมีบทบาทเข้มแข็งในการตรวจสอบและกดดันภาครัฐ ประชาชนมีส่วนร่วมในการต่อต้านการทุจริตอย่างกว้างขวางผ่านช่องทางต่างๆ

ฟินแลนด์

มีวัฒนธรรมความโปร่งใสและความไว้วางใจในระดับสูง ภาคประชาสังคมมีบทบาทเข้มแข็งในการตรวจสอบและกดดันภาครัฐ ประชาชนมีส่วนร่วมในการต่อต้านการทุจริตอย่างกว้างขวางผ่านช่องทางต่างๆ

สิงคโปร์

แม้จะมีลักษณะการปกครองที่ค่อนข้างเข้มงวด แต่สิงคโปร์ก็ประสบความสำเร็จในการต่อต้านการทุจริตผ่านการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด ควบคู่ไปกับการสร้างความตระหนักรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านช่องทางต่างๆ เช่น การรายงานการทุจริตผ่านช่องทางออนไลน์

เอสโตเนีย

เป็นประเทศที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างแพร่หลายในการให้บริการภาครัฐ ซึ่งช่วยเพิ่มความโปร่งใสและลดโอกาสในการทุจริต ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและตรวจสอบการทำงานของภาครัฐได้อย่างสะดวก

นิวซีแลนด์

ภาคประชาสังคมมีบทบาทสำคัญในการตรวจสอบการทำงานของภาครัฐและผลักดันนโยบายต่อต้านการทุจริต ประชาชนมีความตื่นตัวและพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการต่อต้านการทุจริต

โดยสรุป

การเปลี่ยนประชาชนให้เป็นพลเมืองที่มีความตื่นตัว มีบทบาทสำคัญ และมีความร่วมมือกันเป็นเครือข่ายที่กว้างขวาง เข้มแข็งและมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง (Movement) จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นทั้งในระดับชุมชน สังคม และประเทศชาติอย่างแท้จริง

รัฐธรรมนูญ

หมวด 4 หน้าที่ของปวงชนชาวไทย
มาตรา 50 (10) บุคคลมีหน้าที่ไม่ร่วมหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ

หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ
มาตรา 63 รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและภาคประชาชน และจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและขจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายกำหนด

หมวด 6 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ
มาตรา 78 รัฐพึงส่งเสริมให้ภาคประชาชนในการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ยุทธศาสตร์ชาติ
ด้านที่ 6 การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

เป้าหมายที่ 3 ภาครัฐมีความโปร่งใสปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6 ประชาชนและภาคีต่างๆ ในสังคมร่วมมือกันในการป้องกันทุจริตและประพฤติมิชอบ

- ต้องปลูกและปลูกจิตสำนึกการเป็นพลเมืองดี มีวัฒนธรรมแบบสุจริต เสริมสร้างวัฒนธรรมค่านิยม สุจริตระดับชุมชน พร้อมกับการต่อต้านทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ

เหตุผลและความชอบธรรมของประชาชนในการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ประชาชนเป็นผู้เสียภาษีให้รัฐ มีสิทธิโดยชอบธรรมที่จะรวมตัวกันปกป้องสิทธิประโยชน์อันพึงได้จากภาษีประชาชน เพื่อพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ไม่ถูกเบียดบัง ฉ้อฉล

การป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตจะไม่สำเร็จหากกระทำโดยภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว โดยขาดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนที่เป็นพลังพลเมืองตื่นรู้

“เปลี่ยนประชาชนเป็นพลังพลเมือง”

สร้างสังคมสุจริตและต่อต้านการทุจริต โดยภาคประชาชนเป็นแกนหลัก

แผนปฏิรูปประเทศ

ต่อมา แผนปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ได้กำหนดกิจกรรม การส่งเสริม การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยให้สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ซึ่งเริ่มดำเนินการในปีงบประมาณ 2564 โดยภายหลังสิ้นสุดแผนปฏิรูปประเทศ เครือข่าย องค์กรชุมชน สภาองค์กรชุมชน และ พอช. ได้ดำเนินการร่วมกันต่อภายใต้แผนงาน บูรณาการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ อีกทั้ง ได้ร่วมกันจัดทำแผน การ เฝ้าระวังและต่อต้านการทุจริตโดยเครือข่ายภาคประชาชนเป็นแกนหลัก ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) ที่มุ่งเน้นขยายพื้นที่ดำเนินงานของขบวนการองค์กรชุมชน ให้ครบทุกจังหวัด และครอบคลุมตำบล/เทศบาลไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของพื้นที่ ทั้งหมด ภายในระยะเวลา 5 ปี ควบคู่กับการดำเนินงานผ่าน โครงการป้องกันและ ต่อต้านการทุจริตโดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนและองค์กรชุมชน โดยมีเป้าหมายร่วมกันถึงความพยายามที่จะรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมของชุมชน และสังคมต่อไป

ส่วนที่ 2

การขับเคลื่อน

โครงการป้องกันและต่อต้านการทุจริต

โดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนและองค์กรชุมชน

หลักการและเหตุผล

ส่งเสริมบทบาทและความสามารถให้เครือข่ายภาคประชาชนและองค์กรชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างสังคมสุจริต การรณรงค์ และรวมตัวกันเป็นกลุ่มกลไกสำคัญในการเฝ้าระวังการทุจริต และสร้างความโปร่งใสในพื้นที่โดยตรง ช่วยเพิ่มการตรวจสอบในระดับชุมชนท้องถิ่น ซึ่งเป็นด่านหน้าสำคัญในการป้องกันการทุจริตที่เครือข่ายสามารถรายงานปัญหาและช่วยกระตุ้นให้เกิดการแก้ไขปัญหาได้ทันที่ทันทีอันเป็นหัวใจสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของกระบวนการและกลไกที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของประเทศ

เป้าหมาย

1. เพื่อส่งเสริมให้เครือข่ายภาคประชาชน องค์กรชุมชน และภาคีที่เกี่ยวข้องของภาคประชาชน มีบทบาทความสามารถ และมีส่วนร่วมในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในพื้นที่โดยตรง
2. เพื่อเสริมสร้างการสร้างความธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการที่ดีของเครือข่ายภาคประชาชนและองค์กรชุมชนให้ยึดมั่นในความสุจริต และต่อต้านการทุจริต

ตัวชี้วัด

- องค์กรชุมชนและเครือข่ายภาคประชาชน มีความเข้มแข็งในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตในพื้นที่ระดับตำบล และจังหวัด ประกอบด้วย
 1. มีกลไกการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน
 2. มีแผนปฏิบัติการการป้องกันและต่อต้านการทุจริตที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่
 3. มีรูปธรรมการป้องกันและต่อต้านการทุจริตในพื้นที่
 4. คนในชุมชนเกิดการรับรู้และมีส่วนร่วมในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตในพื้นที่

“เปลี่ยนประชาชนเป็นพลังพลเมือง”

สร้างสังคมสุจริตและต่อต้านการทุจริต โดยภาคประชาชนเป็นแกนหลัก

แผนงานบูรณาการต่อต้านการทุจริต
และประพฤติมิชอบจัดสรรงบประมาณและบูรณาการหน่วยงานตามแผนงาน

● สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน) (พอช.)

- พัฒนาโครงการ และงบประมาณ
- สนับสนุนเทคโนโลยี และประสานความร่วมมือ
- จัดทำคู่มือสนับสนุนพื้นที่
- ติดตามและรายงานผล

- ### ● กระทรวงมหาดไทย
- เปิดพื้นที่ให้ภาคประชาชนและหน่วยงานในพื้นที่ร่วมมือกัน
 - ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีระบบพื้นที่เปิดเผยโปร่งใส ให้ประชาชนมีส่วนร่วม

● สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ปป.ก.)

● สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปป.ช.)

- ประสานข้อมูลโครงการ แผนงาน และงบประมาณหน่วยงานในพื้นที่
- สนับสนุนวิทยากรและองค์ความรู้

● สนับสนุนงบประมาณ กองทุน ป.ป.ช.

สภาองค์กรชุมชน ขบวนการองค์กรชุมชนภาคประชาชน

- พัฒนาความรู้ ปลูกจิตสำนึก
- **“เปลี่ยนประชาชน เป็นพลังพลเมือง”**
- ประสานความร่วมมือในพื้นที่
- ดำเนินงานสร้างสังคมสุจริต

องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย)

ANTI-CORRUPTION ORGANIZATION OF THAILAND

เครื่องมือประชาชน

● รวมกลุ่มผู้ก่อการดี เชื่อมโยงองค์กรชุมชน

- กลุ่มแม่บ้าน กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มสตรีอาสา
- กลุ่มสังฆะ-สมาพันธ์ อสม. กลุ่มผู้พิทักษ์
- กลุ่มทรัพยากรเพื่อการผลิต กองทุนแม่ กอทูบขมเย-
- บ้านพอเพียง สภาเด็กและเยาวชน นวัตกรรม

● เฟ้นรางวัลทุจริต/สนับสนุนการใช้

เครือข่ายองค์กรชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับ: การขับเคลื่อนพลังพลเมืองสู่การสร้างสังคมสุจริต

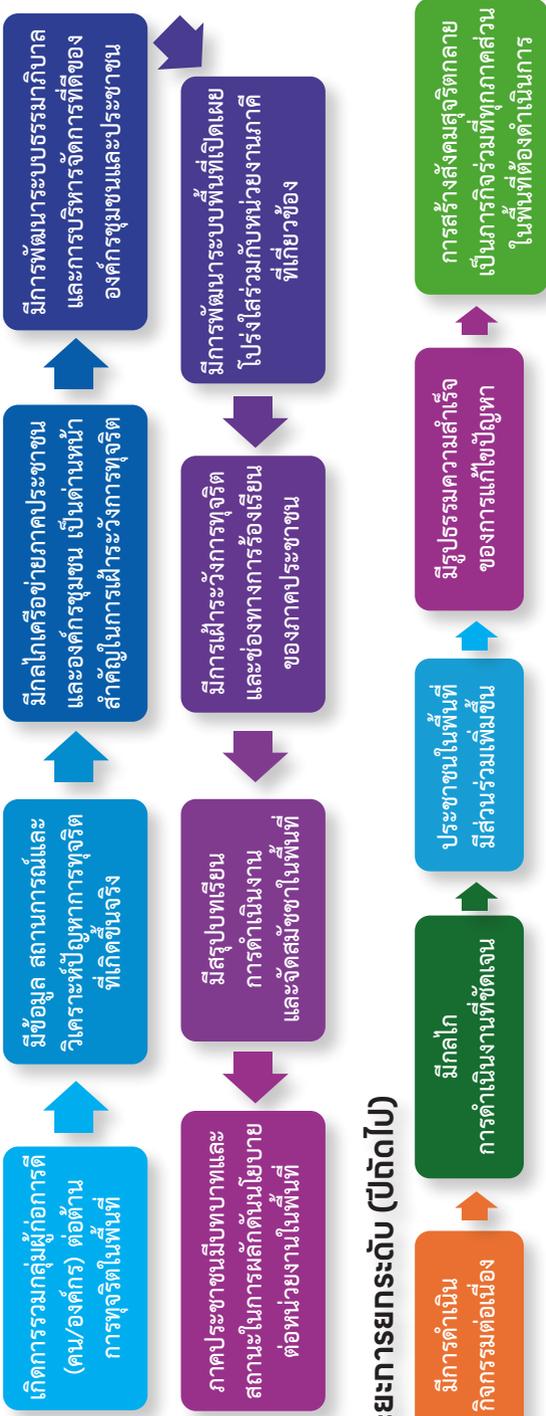
รากฐานของสังคมสุจริต การสร้างสังคมที่เปิดเผยโปร่งใสและเป็นธรรมไม่ใช่เรื่องที่สามารถเกิดขึ้นได้เพียงจากนโยบายของภาครัฐหรือกฎหมายที่เข้มแข็งเท่านั้น แต่ต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคประชาชนเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญ เครือข่ายองค์กรชุมชน คือหนึ่งในกลไกที่สามารถเป็นदानหน้าในการเฝ้าระวังการทุจริต เมื่อประชาชนในพื้นที่มีความตื่นตัวและเข้าร่วมกระบวนการเหล่านี้

ตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมาจากากการปฏิบัติการร่วมกันด้วยความมุ่งมั่น “เปลี่ยนประชาชนเป็นพลังพลเมือง” เกิดการยกระดับความสามารถและกระตุนจิตสำนึกให้กับประชาชนในพื้นที่ และประชาชนกล้าที่จะส่งต่อข้อมูลเมื่อมีเหตุหรือสื่อทุจริตให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้เรียบร้อย และการสร้างเครือข่ายองค์กรชุมชนเพื่อเป็นกลไกสำคัญในการเฝ้าระวังการทุจริต ลดปัญหาการทุจริตและสร้างความปลอดภัยในสังคม ช่วยเพิ่มการตรวจสอบในระดับท้องถิ่น ซึ่งเป็นด่านหน้าสำคัญในการป้องกันการทุจริต และเมื่อประชาชนร่วมมือกัน ก็จะสามารถสร้างความเข้มแข็งในระดับชุมชนสร้างความสามัคคี และส่งเสริมบทบาทของประชาชนในการเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น เพื่อสร้างสังคมที่ยั่งยืนและปลอดการทุจริตต่อไป

ผลลัพธ์ การดำเนินงานป้องกันและต่อต้านการทุจริต
โดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนและองค์กรชุมชน

ระยะเริ่มต้น (ปีที่ 1)

ระยะการยกระดับ (ปีถัดไป)

สังเขยย่อ

เปลี่ยนประชาชนเป็นพลังพลเมือง สร้างจิตสำนึกว่า การต่อต้านการทุจริตเป็นภารกิจของประชาชนทุกคน และเครือข่ายองค์กรชุมชนต้องเป็นด้านหน้าที่สำคัญในการแก้ไขปัญหการทุจริตและประพฤติมิชอบในพื้นที่ลดน้อยลง

1. เครือข่ายภาคประชาชนเป็นแกนหลัก
2. เน้นกระบวนการทำงานแบบล่างขึ้นบน
3. มุ่งสู่ผลลัพธ์ แก้ไขปัญหาในพื้นที่
4. ใช้งบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุด
5. เรียนรู้ต่อการปฏิบัติตลอดเวลา
6. สร้างความร่วมมือกันทุกภาคส่วน

1. สร้างการรับรู้และจิตสำนึกประชาชนในพื้นที่
2. สร้างระบบพื้นที่ที่เปิดเผยโป่งใส ให้ประชาชน
รับรู้ข้อมูลโครงการและงบประมาณ

3. สร้างธรรมาภิบาล ภาคประชาชน
องค์กรชุมชน
4. ปฏิบัติการเฝ้าระวังและแจ้งเบาะแส
การทุจริตและประพฤติมิชอบ
ในพื้นที่

หลักการ ทำงาน

กิจกรรม สำคัญ

- ขั้นที่ 1 รวมกลุ่มแกนนำผู้ก่อการดี
- ขั้นที่ 2 วิเคราะห์พื้นที่ปัญหา
- ขั้นที่ 3 สร้างพันธมิตรความร่วมมือ
- ขั้นที่ 4 ทหารอวางแผนปฏิบัติการ
- ขั้นที่ 5 ดำเนินงานตามแผนให้เกิดผล
- ขั้นที่ 6 ชวนคนคนสรุปทเรียน ประเมินค่า
- ขั้นที่ 7 จัดสมัชชา เผยแพร่ขยายผล
- ขั้นที่ 8 ภาคประชาชนร่วมผลักดันนโยบาย

กลไกหลักในพื้นที่

1. เครือข่ายภาคประชาชน องค์กรชุมชน
2. สมาองค์กรชุมชน
3. สมาเด็กและเยาวชน
ความร่วมมือ
1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน
3. สถานศึกษา และองค์กรทางศาสนา
4. ภาคธุรกิจ เอกชน
5. ประชาสังคม และสื่อมวลชน

ประสานงาน (หน่วยงานภาครัฐ)

การสร้างสังคมสุจริต & การสร้างวัฒนธรรมที่ดี

ขั้นตอนที่ 1 รวมกลุ่มแกนนำผู้ก่อการดี

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ปัญหาพื้นที่

ขั้นตอนที่ 3 สร้างพันธมิตรพืชผลที่มีประโยชน์

ขั้นตอนที่ 4 ช่วยกันวางแผนให้เติบโต

ขั้นตอนที่ 5 ดำเนินการให้เกิดผลผลิต

ขั้นตอนที่ 6 สรุปและประเมินบทเรียน

ขั้นตอนที่ 7 เผยแพร่วิธีการเพื่อเป็นแบบอย่าง

ขั้นตอนที่ 8 พัฒนาและผลักดันนโยบายให้ประชาชนเป็นแกนหลัก

“เปลี่ยนประชาชนเป็นพลังพลเมือง”

สร้างสังคมสุจริตและต่อต้านการทุจริต โดยภาคประชาชนเป็นแกนหลัก

ขั้นตอนการขับเคลื่อนงาน

ขั้นที่ 1 รวบรวมแกนนำผู้ก่อการดี

จำเป็นต้องมีแกนนำที่น่าเชื่อถือในการขับเคลื่อนการต่อต้านทุจริต

รวมกลุ่ม

รวมกลุ่มแกนนำที่มีคุณสมบัติสุจริต
ได้รับการยอมรับมีความโปร่งใสและ
มีประวัติที่ดีรวมถึงเป็นผู้นำทาง
ความคิดและนโยบายได้

ประสาน

สร้างความเข้าใจและประสานความ
ร่วมมือโดยตรง

ต่อเครือข่ายองค์กรชุมชนและดิงเยาวชน
ในพื้นที่เช่น กลุ่มแม่บ้านกองทุนหมู่บ้าน
กลุ่มสตรีอาสา อสม. กลุ่มผู้พิการ กลุ่มทรัพย์
เพื่อการผลิตกองทุนแม่กองทุนขยะ
สภาเด็กและเยาวชน ธรรมมาภิบาลจังหวัด

กำหนด

กำหนดเป้าหมายและบทบาทหน้าที่
ที่ชัดเจน

เพื่อให้ทุกคนเข้าใจตรงกัน

เชื่อมโยง

เชื่อมโยงประชาชนทุกกลุ่มและ
ดิงเยาวชนให้เข้ามาร่วมกิจกรรม

ตัวอย่าง: การจัดเวทีพูดคุยระหว่าง
แกนนำผู้ใหญ่บ้าน และเยาวชน
ในชุมชนเป็นประจำ

ผลลัพธ์เชิงคุณภาพ : เกิดแกนนำที่เข้มแข็ง สร้างความไว้วางใจ คนรุ่นใหม่จะเป็น
พลังสำคัญ และเป็นแรงบันดาลใจให้ประชาชนร่วมต่อต้านการทุจริต

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์พื้นที่ปัญหา

จำเป็นต้องเข้าใจปัญหาอย่างละเอียด เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาคือ

เจอ

ร่วมกันค้นหา ปัญหาการทุจริตในพื้นที่ เพื่อให้ประชาชน มีเป้าหมายร่วมกัน เรียนรู้ และขยายผลสู่ประเด็นอื่นๆ ต่อไป

วิเคราะห์

วิเคราะห์และแบ่งประเภทปัญหา ทุจริตให้ชัดเจน เช่น ด้านงบประมาณ บัญชี การจัดซื้อจัดจ้าง รวมถึง ปัญหาจากการตรวจสอบที่ยังขาดความหลากหลายจาก หลายภาคส่วน

กำหนด

ใช้เครื่องมือตรวจสอบ เช่น ตรวจสอบความสอดคล้องของงบประมาณ กับนโยบายหรือแผนพัฒนาพื้นที่ รวมถึงใช้เครื่องมือเฉพาะ เช่น ACTAi หรือ “ภาษีไปไหน” ควบคู่กับการนำข้อมูลในพื้นที่มาวิเคราะห์ร่วมกัน เพื่อเสริมสร้างความรู้และความกล้าในการดำเนินการของประชาชน

ประเมิน ความ เสี่ยง

ประเมินและเฝ้าระวังความเสี่ยงทุจริต

สีเขียว

ไม่มีความเสี่ยง ไม่ต้องดำเนินกิจกรรมเพิ่ม เป็นแบบอย่างให้ พื้นที่อื่นได้

สีเหลือง

พบความเสี่ยงแต่สามารถแก้ไขได้ทันทีตามมาตรการที่เตรียมไว้

สีแดง

พบความเสี่ยงสูงที่ยังไม่สามารถแก้ไขได้ ต้องเพิ่มมาตรการและ ขอความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายเพื่อร่วมแก้ไขปัญหาลง และ ผลักดันให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง โดยเน้นกลุ่มที่ สนใจและมีส่วนได้เสียโดยตรง เพื่อสร้างกลยุทธ์ที่ยั่งยืน

ผลลัพธ์เชิงคุณภาพ : ชุมชนมีเป้าหมายร่วมกัน เข้าใจปัญหาอย่างชัดเจน ประชาชนมีความรู้และกล้าตรวจสอบทุจริต และเกิดระบบเฝ้าระวังที่มีประสิทธิภาพในระยะยาว

ขั้นที่ 3 สร้างพันธมิตรความร่วมมือ

จำเป็นต้องสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็ง เพื่อสนับสนุนและขยายผลการต่อต้านการทุจริต โดยเชื่อมโยงกลุ่มองค์กรทุกระดับ ตั้งแต่ตำบล อำเภอ และจังหวัด

สร้างแนวร่วมจากภาคประชาชน

ที่มีเป้าหมายเดียวกันในการพัฒนาพื้นที่ไม่ใช่แค่การเข้าร่วมประชุมเท่านั้น และดึงผู้นำท้องถิ่นที่สนใจเรื่องการต่อต้านทุจริตเข้าร่วมสนับสนุน เพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่โปร่งใสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

• ตำบล

ใช้บันทึกความร่วมมือแผนพัฒนาตำบลหรือธรรมนูญชุมชนเพื่อเพิ่มความร่วมมือในการขับเคลื่อนงานเชิงบวก

• อำเภอ

ขยายเครือข่ายจากระดับตำบลสู่ระดับอำเภอเพื่อสนับสนุนการทำงานที่ครอบคลุมทุกหน่วยงาน

• จังหวัด

ประสานหน่วยงานระดับจังหวัดเพื่อสนับสนุนและขยายผลระดับอำเภอและตำบลให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

รวมถึงการขยายพันธมิตร

ไปยังสถาบันการศึกษา ศาสนา และโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในพื้นที่

• สถาบันศาสนา

สนับสนุนการให้ความรู้เรื่องโทษและการป้องกันการทุจริต ช่วยสร้างความเข้าใจและเครือข่ายที่เข้มแข็งในชุมชน

• มหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษา

สามารถสนับสนุนองค์ความรู้และวิทยากร

• โรงเรียน

เป็นศูนย์กลางสร้างเยาวชนที่มีทัศนคติต่อการทุจริตและขยายผลไปสู่สถาบันครอบครัว

ผลลัพธ์เชิงคุณภาพ : สร้างเครือข่ายที่มีความเข้าใจในภาพรวม ไม่ใช่แค่ตัวบุคคล และสร้างการขับเคลื่อนงานที่ยั่งยืน

ขั้นที่ 4 หารือวางแผนปฏิบัติการ

จำเป็นต้องกำหนดแผนปฏิบัติการที่ชัดเจน เพื่อให้ทุกฝ่ายมีเป้าหมายร่วมกัน

กำหนดเป้าหมาย กิจกรรม ระยะเวลา และผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน โดยแยกกิจกรรมเป็น 3 ประเภท

1

กิจกรรมที่ประชาชนขับเคลื่อนเอง

2

กิจกรรมที่ร่วมมือกับหน่วยงานภาคี

3

กิจกรรมที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาคี

ใช้ธรรมาภิบาลหรือข้อตกลงร่วมเป็นแนวทางและเป้าหมายของการสร้างสังคมสุจริตในพื้นที่

ใช้บันทึกความร่วมมือเพื่อสร้างความร่วมมือที่ชัดเจนระหว่างหน่วยงานต่างๆ กับเครือข่ายองค์กรชุมชน

ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนทุกชั้นตอน เช่น การจัดกิจกรรมที่โรงเรียน โดยให้เยาวชนเป็นแกนนำหลัก

ผลลัพธ์เชิงคุณภาพ : เกิดแผนงานที่ชัดเจน ได้รับการสนับสนุนจากทุกฝ่าย

ขั้นที่ 5 ดำเนินงานตามแผนให้เกิดผล

จำเป็นต้องนำแผนงานไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีองค์กรชุมชนเป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนงานให้สามารถจัดการตนเองได้อย่างยั่งยืนในพื้นที่

ดำเนินกิจกรรม

ตามแผนด้วยการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนเป็นแกนหลัก

ปรับกิจกรรมให้สอดคล้อง

กับสถานการณ์ เชื้อไข และความ ต้องการเฉพาะ ของแต่ละชุมชน

ส่งเสริมศักยภาพขององค์กรชุมชน

ในการบริหารจัดการและดำเนินงานเองเพื่อความยั่งยืน

ติดตามผลและรายงาน

ความคืบหน้าอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงและพัฒนางานให้ดีขึ้น

ผลลัพธ์เชิงคุณภาพ : ชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน องค์กรชุมชนเข้มแข็ง ประชาชนมีความตื่นตัว และร่วมกันสร้างสังคมสุจริตอย่างยั่งยืน

“เปลี่ยนประชาชนเป็นพลังพลเมือง”

สร้างสังคมสุจริตและต่อต้านการทุจริต โดยภาคประชาชนเป็นแกนหลัก

23

ขั้นที่ 6

ชวนคนสรุปบทเรียน ประเมินค่า จำเป็นต้องสรุปและประเมินผลการทำงาน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นในอนาคต

จัดเวทีประชุมสรุปบทเรียน ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

วิเคราะห์ ผลการ ดำเนินงาน ที่ผ่านมา

- มีหลักคิด หลักการวิธีการ กิจกรรม เครื่องมืออะไรจะได้ผลดีบทบาทของผู้เกี่ยวข้องควรเป็นอย่างไร อะไรคือปัญหาและอุปสรรค จุดแข็ง จุดอ่อนและโอกาสของภาคประชาชน
- รวมถึงระบบของรัฐควรปรับตัวอย่างไร โดยจัดการประเมิน ทั้งจากภาคประชาชนเอง และหน่วยงานภายนอก

ประเมิน ภาพรวม ความ สำเร็จ

- **จิตสำนึก:** ประชาชนมีความตระหนักและรู้สึกมีส่วนร่วมในการสร้างสังคมที่ปลอดภัย เริ่มต้นจากเข้าใจผลเสียที่เกิดขึ้นต่อตนเองและครอบครัว
- **สังคม:** เกิดการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง เพื่อร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหาทุจริตในวงกว้าง
- **การสร้างปรากฏการณ์:** มีเหตุการณ์ที่ทำให้สังคมตระหนักถึงความสำคัญของการต่อต้านทุจริต ส่งผลให้เรื่องนี้เป็นที่สนใจ เผยแพร่สู่สาธารณะ และสามารถจัดการได้ง่ายขึ้น

ผลลัพธ์เชิงคุณภาพ : ได้บทเรียนที่ชัดเจน นำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงงานอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ประชาชนและหน่วยงานมีแนวทางที่ชัดเจนในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตครั้งต่อไป

ขั้นที่ 7

จัดสมัชชา เผยแพร่ขยายผล

เพื่อให้สังคมได้รับรู้ถึงความสำเร็จในการดำเนินงาน ต่อต้านการทุจริตและนำบทเรียนที่ได้ไปปรับใช้ในวงกว้าง

จัดเวทีสมัชชา ร่วมกับภาคประชาชน ภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แลกเปลี่ยนบทเรียนและแนวทางที่ประสบความสำเร็จ ใช้ความเชี่ยวชาญจากเครือข่ายสนับสนุนการแก้ไขปัญหาเร่งด่วน

เผยแพร่ ผลการดำเนินงานและข้อมูลจากการจัดสมัชชาสู่สาธารณะ

ผลลัพธ์เชิงคุณภาพ: สังคมมีความตระหนักและรับรู้แนวปฏิบัติที่ดี และพื้นที่อื่นนำแนวทางที่ประสบความสำเร็จไปปรับใช้ได้จริง

ขั้นที่ 8

พัฒนาและผลักดันนโยบาย

จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงในระดับนโยบายเพื่อสร้าง ความยั่งยืนในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตในระดับโครงสร้าง

• พัฒนาเครือข่ายภาคประชาชนเข้มแข็ง โดยให้องค์กรชุมชนเป็นแกนหลักในการขับเคลื่อน

• จัดทำข้อเสนอและผลักดันนโยบายที่เกิดจากความคิดเห็นและความต้องการของประชาชน

ผลลัพธ์เชิงคุณภาพ: ประชาชนและองค์กรชุมชนมีบทบาทชัดเจนและยั่งยืนในการต่อต้านการทุจริตร่วมกับภาครัฐ และประชาชนสามารถจัดการและขับเคลื่อนงานต่อต้านทุจริตได้ด้วยตนเอง โดยมีองค์กรชุมชนเป็นแกนหลักในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

“เปลี่ยนประชาชนเป็นพลังพลเมือง”

สร้างสังคมสุจริตและต่อต้านการทุจริต โดยภาคประชาชนเป็นแกนหลัก

25

เป้าหมาย

เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่มีความเข้าใจปัญหาการทุจริต ประพฤติมิชอบ เกิดความตระหนัก ตื่นตัว ร่วมกัน สร้างสังคมสุจริตและต่อต้านทุจริตและมีพฤติกรรมและวัฒนธรรมสุจริต

แนวทางสำคัญ

“เปลี่ยนประชาชนเป็นพลังพลเมือง” สร้างเจตนาธรรม์ อุดมการณ์ร่วมของชุมชนเพื่อการปกป้องสิทธิประโยชน์ของชุมชน จากภาษีประชาชน ในการสร้างชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของคนรุ่นปัจจุบันและลูกหลาน

การสร้างจิตสำนึกพลเมือง ของประชาชน

ตัวอย่างกิจกรรม

- สร้างอุดมการณ์และจิตสำนึกร่วมในการต่อต้านทุจริต
- สร้างช่องทางแจ้งเบาะแสที่ปลอดภัยและเข้าถึงได้ง่าย
- อบรมความรู้ร่วมกับภาคีที่เกี่ยวข้อง
- จัดเวทีพัฒนาศักยภาพแกนนำองค์กรชุมชน
- ผลิตและเผยแพร่สื่อรณรงค์หลากหลายรูปแบบ

เคยถามตัวเองไหมว่าอยากเป็นใครในสังคม ?

ราชกรูร์ หรือ ประชาชน หรือ

พลเมืองผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นพลังขับเคลื่อนสังคม

เป้าหมาย

เพื่อสร้างระบบการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของโครงการ/งบประมาณ และจัดตั้งระบบหรือช่องทางให้ภาคประชาชนสามารถเข้ามารับรู้ ติดตาม และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินโครงการและการใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางสำคัญ

- สร้างความโปร่งใสโดยนำข้อมูลการใช้งบประมาณทั้งหมดมาเปิดเผยต่อสาธารณะ
- ส่งเสริมการจัดทำข้อตกลงหรือ “**ธรรมนูญชุมชน**” ระหว่างภาคประชาชนและหน่วยงานในพื้นที่ เพื่อกำหนดหลักการดำเนินงานที่โปร่งใส และมีการปฏิบัติตามอย่างชัดเจน
- พัฒนาช่องทาง กลไก หรือเครื่องมือที่ช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนในการติดตาม ตรวจสอบ และแสดงความคิดเห็นต่อโครงการและการใช้งบประมาณ

การสร้างระบบพื้นที่เปิดเผยโปร่งใส

ตัวอย่างกิจกรรม

- ร่วมกันจัดทำธรรมนูญชุมชนเป็นข้อตกลงส่วนรวมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- สร้างป้ายและบาร์โค้ดแสดงข้อมูลรายละเอียดของโครงการที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย โดยประชาชนสามารถตรวจสอบผ่านการสแกนเพื่อดูรายละเอียดต่าง ๆ
- นำระบบข้อมูลที่มีอยู่ เช่น ระบบข้อมูลการใช้จ่ายภาครัฐ: ภาษีไปไหน ACTAi มาเป็นเครื่องมือให้ประชาชนสามารถตรวจสอบและติดตามการใช้จ่ายงบประมาณอย่างโปร่งใส
- จัดเวทีประชุมเปิดเผยข้อมูลและติดตามความก้าวหน้า ความคุ้มค่า และประสิทธิภาพของโครงการต่างๆอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

เป้าหมาย

เพื่อส่งเสริมให้องค์กรและกลุ่มภาคประชาชน รวมทั้งองค์กรชุมชน มีความมุ่งมั่นในการดำเนินงานด้วยความสุจริตโปร่งใส และพัฒนาระบบบริหารจัดการที่มีธรรมาภิบาล

แนวทางสำคัญ

จัดทำข้อตกลงร่วมสำหรับองค์กรชุมชนที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐ เพื่อกำหนดระบบการบริหารจัดการที่ดีและมีธรรมาภิบาล โปร่งใส และตรวจสอบได้

การสร้างธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรชุมชน

ตัวอย่างกิจกรรม

- กำหนดหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขของหน่วยงานภาครัฐในการจัดสรรงบประมาณให้แก่องค์กรชุมชน เพื่อให้เกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และรับผิดชอบต่อการใช้งบประมาณ
- จัดกิจกรรมให้ความรู้ เสริมสร้างทักษะ และจัดเตรียมเครื่องมือในการบริหารจัดการที่ดีแก่สมาชิกองค์กรชุมชน
- จัดทำรายงานผลการดำเนินงานและรายงานการใช้งบประมาณขององค์กรชุมชนอย่างเปิดเผย โปร่งใส และเข้าถึงได้ง่าย
- พัฒนาองค์ความรู้และบทเรียนที่เกิดจากการปฏิบัติงานจริง เพื่อใช้เป็นแนวทางให้กับองค์กรชุมชนอื่นๆ ในการพัฒนาระบบธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการที่ดี

เป้าหมาย

เพื่อให้กลไกภาคประชาชนสามารถดำเนินการจริงในการเฝ้าระวัง แจ้งเบาะแส และป้องกันปัญหาการทุจริตที่เกิดขึ้นในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางสำคัญ

- เน้นมาตรการป้องกันการทุจริตและส่งเสริมการแจ้งเบาะแสผ่านช่องทางของหน่วยงานที่มีอำนาจตามกฎหมาย
- ดำเนินการด้วยความสุจริต ไม่กลั่นแกล้งหรือเลือกปฏิบัติ

การปฏิบัติการเฝ้าระวังและต่อต้านการทุจริตในพื้นที่

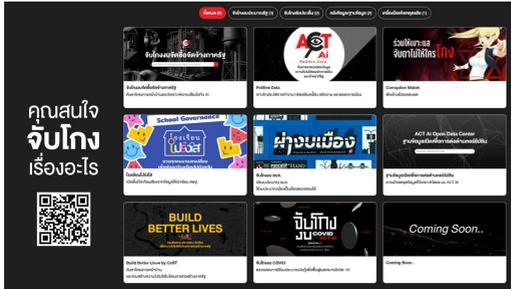
ตัวอย่างกิจกรรม

- การติดตั้งตู้ ปณ. หรือ “ตู้ไววาย” “ตู้บอกต่อ” ในชุมชนเพื่อรับเรื่องร้องเรียนการทุจริตหรือปัญหาที่อาจส่งผลกระทบต่อประชาชน
- เปิดช่องทางออนไลน์ เช่น การสแกน QR Code หรือการสร้างกลุ่มไลน์ เพื่อให้ประชาชนสามารถแจ้งเบาะแสหรือปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว
- ให้ความเห็น เสนอแนะ หรือทักท้วงการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐที่มีความเสี่ยงต่อการทุจริตหรือการบริหารจัดการที่ขาดประสิทธิภาพ
- ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ความเสี่ยงของโครงการสำคัญในพื้นที่ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริตหรือความเสียหายแก่ส่วนรวม
- ประสานงานและร่วมมือกับกลไกที่มีอยู่ เช่น คณะทำงานธรรมาภิบาลจังหวัด สำนักงาน ป.ป.ท. และสื่อมวลชน เพื่อส่งต่อข้อมูลและดำเนินการแก้ไขปัญหาการทุจริตที่เกิดขึ้น

เครื่องมือ

คุณสนใจจับโกงเรื่องอะไร?

ข้อมูลประกอบ

Actai
จับโกงงบจัดซื้อจัดจ้าง

ผ่าจบเมือง
จับโกงงบ อบจ.

Build Better lives
By CoST
ค้นหาโครงการเถลไถล

สำนักงบประมาณ
งบประมาณลงพื้นที่จังหวัด
(ใช้ผ่านคอมพิวเตอร์
เท่านั้น)

Parliament Watch
ติดตามการทำงาน
ของสภา

Open Data Center
ฐานข้อมูลเปิด

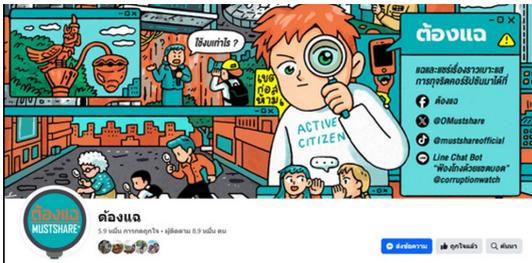
ช่องทางแจ้งเบาะแส

Corruption Watch
 ฟ้องโกงด้วยแชตบอท

Facebook Page
 ปฏิบัติการหมาเฝ้าบ้าน

Facebook Page
 ต้องแฉ

ป.ป.ช.
 สายด่วน
 1205

ป.ป.ท.
 สายด่วน
 1206

HAND
 SOCIAL ENTERPRISE

ติดต่อ www.hand.co.th
Service@hand.com
 HAND Social Enterprise
 02-550-6141

“เปลี่ยนประชาชนเป็นพลังพลเมือง”

สร้างสังคมสุจริตและต่อต้านการทุจริต โดยภาคประชาชนเป็นแกนหลัก

** สามารถติดต่อ **สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)** หรือ พอช. ทั้งส่วนกลาง และภูมิภาค ทั้งนี้ทาง พอช. จะทำการส่งต่อข้อมูล การร้องเรียนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต่อไป**

สำนักงานกลางและสำนักภาค

- 📍 912 ถนนนวมินทร์ แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กทม. 10240
- ☎ 02-378-8300-9
- 🌐 www.codi.or.th
- ✉ Codi@codi.or.th

สำนักงานภาคเหนือ

- 📍 5/5 ถนนแก้ววรัตน์ ตำบลวัดเกต อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50000
- ☎ 0-5330-6723-4 0-5330-6722
- ✉ north@codi.or.th

สำนักงานภาคกลางและตะวันตก

- 📍 ชั้น 4 สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) 912 ถนนนวมินทร์ 45 แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240
- ☎ 0-2378-8300 ต่อ 8918, 8171 0-2378-8400
- ✉ central@codi.or.th

สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- 📍 295 หมู่ 13 ถนนศูนย์ราชการ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000
- ☎ 0-4324-1851 – 2 ต่อ 11 0-4324-1851 ต่อ 15
- ✉ northeast@codi.or.th

สำนักงานภาคกรุงเทพฯ ปริมณฑล และตะวันออก

- 📍 ชั้น 4 สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) 912 ถนนนวมินทร์ 45 แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240
- ☎ 0-2378-8300 ต่อ 8740,8557 0-2378-8398
- ✉ bkk-east@codi.or.th

สำนักงานภาคใต้

- 📍 29 หมู่ 10 ถนนดอนรู้น-ชายคลอง ตำบลตำนาน อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง 93000
- ☎ 0-7461-5816 0-7461-7559
- ✉ sosouth@codi.or.th

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน
COMMUNITY ORGANIZATIONS
DEVELOPMENT INSTITUTE

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
912 สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
ถนนนวมินทร์ แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240
โทรศัพท์ 0-2378-8300 ต่อ 8284
โทรสาร 0-2378-8386